

CÔNG TÁC TRUYỀN THÔNG SỐ LIỆU THỐNG KÊ PHỤC VỤ TIẾN TRÌNH THÚC ĐẨY HỘI NHẬP THỐNG KÊ ASEAN

Trần Thu Trang*

Phổ biến thông tin thống kê là một trong những hoạt động quan trọng nhất, đồng thời cũng là một trong những nhiệm vụ hàng đầu của công tác thống kê nước ta nhằm biến thông tin thống kê kinh tế-xã hội thành kiến thức của đông đảo người dùng tin, đưa thông tin thống kê là cơ sở để xây dựng chính sách phát triển kinh tế - xã hội của đất nước. Trong điều kiện hội nhập quốc tế như hiện nay, phổ biến thông tin không chỉ ở phạm vi trong nước mà còn phổ biến thông tin với cộng đồng quốc tế để xây dựng hình ảnh thống kê quốc gia. Một trong những giải pháp có tính quyết định đối với việc đẩy mạnh và nâng cao hiệu quả hoạt động phổ biến thông tin thống kê là làm tốt công tác truyền thông thống kê. Đẩy mạnh công tác truyền thông là một trong những hoạt động thiết thực phù hợp với yêu cầu thực tế khi thống kê nước ta đang trong bối cảnh hội nhập quốc tế đặc biệt là hội nhập với thống kê ASEAN như hiện nay.

Để hội nhập vào khu vực ASEAN với tư cách là quốc gia thành viên là Việt Nam sẽ chủ động, tích cực và có trách nhiệm cùng các nước xây dựng Cộng đồng ASEAN vững mạnh, tăng cường quan hệ với các đối tác, duy trì và củng cố vai trò quan trọng của ASEAN trong các khuôn khổ hợp tác ở khu vực châu Á – Thái

Bình Dương, hướng tới hình thành Hệ thống Thống kê Cộng đồng ASEAN (ACSS) thì công tác truyền thông cần được đẩy mạnh.

Việc truyền thông thống kê trong tiến trình hội nhập Thống kê ASEAN được nhìn nhận dưới hai góc độ: Một là, thống kê Việt Nam tham gia truyền thông số liệu tới cộng đồng các nước ASEAN và tham gia vào các hoạt động nâng cao năng lực của Thống kê ASEAN; hai là thống kê Việt Nam truyền thông số liệu của cộng đồng ASEAN tới người dùng tin trong nước.

Thứ nhất, việc thực hiện kế hoạch chiến lược phát triển thống kê về mở rộng và nâng cao hiệu quả hợp tác quốc tế trong thống kê trong đó có việc truyền thông số liệu thống kê Việt Nam cũng như tham gia vào các hoạt động của Thống kê ASEAN, chúng ta cũng đã đạt được một số kết quả. Thống kê Việt Nam đã tham gia xây dựng và góp ý các văn bản pháp lý của thống kê ASEAN: Tham gia xây dựng Chính sách chia sẻ, bảo mật, phổ biến và truyền thông thông tin thống kê và văn bản hướng dẫn thực hiện Chính sách này; Thỏa thuận Chia sẻ, trao đổi và cung cấp số liệu giữa thống kê ASEAN và bên thứ 3 (thỏa thuận với CEIC); Các điều kiện và điều khoản sử dụng trang tin điện tử của Thống kê ASEAN; Kế hoạch truyền thông của ACSS.

* Vụ Thống kê Tổng hợp, TCTK

Chúng ta đã truyền thông và phổ biến số liệu của Thống kê Việt Nam tới ASEAN thông qua việc cung cấp số liệu cho các ấn phẩm và các cơ sở dữ liệu của Thống kê ASEAN như Bộ chỉ tiêu thống kê ASEAN (ASI); ASEAN qua các con số (ACIF); Niên giám thống kê ASEAN; Bộ chỉ tiêu chọn lọc về Kinh tế (AEC), văn hóa xã hội (ASCC); Niên giám tóm tắt thống kê ASEAN; Báo cáo Tăng cường hệ thống giám sát tiến bộ cộng đồng ASEAN (ACPMs); Tờ rơi ASEAN. Bên cạnh đó, Thống kê Việt Nam cũng tham gia đóng góp vào Kế hoạch tăng cường năng lực cho Thống kê ASEAN trong lĩnh vực truyền thông thống kê: Dự thảo Kế hoạch truyền thông hiệu quả cho ACSS; tham gia Dự án "Phổ biến số liệu thống kê dựa trên sứ mệnh cộng đồng" nhằm nâng cao năng lực phổ biến thông tin, trong đó: tham gia thí điểm Dự án phổ biến số liệu thống kê qua phát hành các thông cáo báo chí, qua đó quảng bá hình ảnh thống kê ASEAN ra công chúng; tham gia các lớp đào tạo về Quan hệ công chúng và Thống kê do Thống kê Asean và Tổ chức hợp tác quốc tế Đức (GIZ) tổ chức; cùng với Thống kê ASEAN, Indonesia, Malaysia, Philippin phát hành 3 thông cáo báo chí và ấn phẩm chuyên đề về các chủ đề khác nhau thể hiện vị trí của quốc gia trong khu vực trong các lĩnh vực; tham gia lớp đào tạo giảng viên về Quan hệ công chúng và Thống kê do Thống kê ASEAN tổ chức đề nhân rộng mô hình phổ biến số liệu và xây dựng năng lực bền vững.

Mặc dù tham gia đầy đủ và thực hiện nghiêm túc việc cung cấp số liệu nhưng hiện nay công tác truyền thông số liệu tới cộng đồng các nước ASEAN vẫn còn dừng lại ở việc cung cấp số liệu cho thống kê ASEAN và thống kê ASEAN phổ biến các số liệu này đến công chúng như thế nào phụ thuộc vào các hoạt động và chính sách của họ, chứ chúng ta chưa chủ động trong việc truyền thông tới các nước trong khu vực. Việt Nam chưa đáp ứng được

đầy đủ các chỉ tiêu theo yêu cầu của ASEAN: Chất lượng thông tin thống kê chưa đáp ứng được yêu cầu (không có số liệu hoặc số liệu không đầy đủ) nhất là yêu cầu về phân tổ và đầy thời gian; nguồn số liệu phụ thuộc vào các vụ chuyên ngành của Tổng cục Thống kê và các Bộ, ngành dẫn đến việc không chủ động và không cung cấp được số liệu theo yêu cầu của ASEAN; việc phối hợp, chia sẻ số liệu giữa các đơn vị trong Tổng cục còn hạn chế; chưa có cơ chế chia sẻ thông tin giữa Tổng cục Thống kê và các Bộ, ngành; chưa có chế tài về "nhiệm vụ cộng đồng" cho việc cung cấp số liệu Thống kê. Các đơn vị cung cấp số liệu chưa coi đây là nhiệm vụ bắt buộc của Việt Nam. Nếu không cung cấp số liệu hoặc cung cấp chưa đầy đủ thì cũng không có chế tài gì để họ buộc phải cung cấp số liệu. Vai trò của đơn vị đầu mối cũng như điều phối viên cho việc cung cấp số liệu quốc gia vẫn chưa được đề cao; nguồn lực và năng lực của cán bộ điều phối còn hạn chế (IT, ngoại ngữ, chuyên môn thống kê).

Vì vậy, để nâng cao hiệu quả công tác truyền thông số liệu thống kê Việt Nam đến cộng đồng các nước ASEAN cần tham gia đầy đủ Lịch phổ biến thông tin thống kê ASEAN, trong đó nhấn mạnh việc cung cấp các chỉ tiêu thống kê ASEAN của các quốc gia thành viên cần đảm bảo đúng thời gian quy định nhằm cho phép thống kê ASEAN có thể phát hành các ấn phẩm sau đúng lịch phổ biến thông tin. Tham gia tích cực vào Kế hoạch truyền thông của ACSS.

Thứ hai, thống kê Việt Nam truyền thông số liệu của cộng đồng ASEAN tới người dùng tin trong nước. Từ trước tới nay chúng ta mới chỉ chú trọng đến việc truyền thông số liệu của chúng ta tới các nước ASEAN mà chưa thực hiện truyền thông số liệu của các nước ASEAN đến người dùng tin trong nước. Nếu muốn có thông tin thống kê của các nước

ASEAN họ phải tự tìm hiểu trên các trang mạng, điều này gây khó khăn cho người dùng tin vì do khác biệt ngôn ngữ. Có thể nói việc truyền thông số liệu của thống kê ASEAN cho người dùng tin trong nước của chúng ta còn rất hạn chế. Số liệu thống kê ASEAN chỉ mới dừng lại ở việc phổ biến số liệu trong Niên giám thống kê Việt Nam và các trao đổi của thống kê Việt Nam với các nước trong khu vực các ấn phẩm thống kê.

Vì vậy, trước hết để truyền thông số liệu thống kê ASEAN, cách đơn giản nhất và có thể thực hiện được ngay đó là cải tiến trang web thống kê theo hướng dễ sử dụng cho người dùng tin, đặt đường dẫn (link) đến trang thống kê ASEAN trên trang web của thống kê quốc gia; mở rộng các hình thức phổ biến thông tin hiện đại khác như: trang xã hội (Facebook, Twister...), poster,... hướng tới phổ biến thông tin thông qua hình ảnh (visualization, infographic); tăng cường truyền thông về thống kê ASEAN thông qua các kênh khác nhau nhằm nâng cao nhận thức và hình ảnh thống kê ASEAN; truyền thông và phổ biến các ấn phẩm của ASEAN (thông qua Thông cáo báo chí, chuyên đề về ASEAN...) và phổ biến một số chỉ tiêu chính của ASEAN; thông tin thường xuyên các thông tin về cộng đồng thống kê ASEAN (ACSS), kế hoạch Chiến lược, các tiêu chuẩn, văn bản hướng dẫn, khuôn khổ hoạt động tới các cơ quan sản xuất số liệu và trong nội bộ thống kê quốc gia trên các phương tiện truyền thông; áp dụng các ứng dụng công nghệ thông tin mới trong việc chia sẻ và trao đổi thông tin với ASEAN (VD: chuẩn SDMX...) nhằm giảm gánh nặng thu thập số liệu từ các vụ chuyên ngành; xây dựng cơ sở dữ liệu thống kê ASEAN.

Để nâng cao hiệu quả công tác truyền thông số liệu thống kê ASEAN cần thực hiện

đầy đủ quy định trong Chính sách chia sẻ, bảo mật và phổ biến thông tin thống kê của ASEAN, trong đó có các nguyên tắc cơ bản sau: (i) Đảm bảo khả năng tiếp cận thông tin thống kê; tính phù hợp, kịp thời và khả năng so sánh được của thông tin thống kê được công bố; (ii) Bảo mật số liệu thống kê phổ biến phù hợp với luật và quy định trong lĩnh vực thống kê; (iii) Các nguyên tắc về trách nhiệm của chủ thể cung cấp thông tin thống kê; trách nhiệm của người sử dụng thông tin và tính khách quan của thông tin thống kê được phổ biến.

Như vậy, công tác truyền thông số liệu của Thống kê Việt Nam trong những năm qua đã có những bước tiến quan trọng trong quá trình hội nhập với thống kê Cộng đồng ASEAN thông qua việc tham gia tích cực quá trình hình thành Hệ thống thống kê Cộng đồng ASEAN; phối hợp chặt chẽ với Ban Thư ký ASEAN và các quốc gia thành viên ASEAN khác cùng xây dựng Chiến lược phát triển Thống kê của ASEAN giai đoạn 2011-2015 và giai đoạn 2016-2020; xây dựng các văn bản pháp lý quan trọng để thành lập Ủy ban ACSS, các cơ chế vận hành để Ủy ban ACSS hoạt động có hiệu quả cũng như hỗ trợ tăng cường tổ chức và nguồn nhân lực của Bộ phận Thống kê ASEAN; xây dựng các nguyên tắc hoạt động thống kê của ASEAN, các kế hoạch công tác năm năm và hàng năm của Cộng đồng Thống kê ASEAN. Bên cạnh những mặt đã đạt được, công tác truyền thông về thống kê còn một số hạn chế. Khắc phục những mặt hạn chế đó thì việc thực hiện tốt các giải pháp đặt ra các giải pháp về truyền thông thống kê và thực hiện kết nối với thống kê ASEAN là việc rất quan trọng góp phần thúc đẩy sự hội nhập của Thống kê Việt Nam với khu vực và thế giới.

(Xem tiếp trang 22)

(Tiếp theo trang 31)

Tài liệu tham khảo:

1. Chính sách chia sẻ, bảo mật và phổ biến số liệu thống kê của ASEAN;
2. Thỏa thuận Chia sẻ, trao đổi và cung cấp số liệu giữa thống kê ASEAN và bên thứ 3 (Thỏa thuận với CEIC);
3. Các điều kiện và điều khoản sử dụng trang tin điện tử của Thống kê ASEAN;
4. Kế hoạch truyền thông của ACSS (Hệ thống Thống kê Cộng đồng ASEAN);
5. ASEAN qua các con số (ACIF) ;
6. Niên giám thống kê ASEAN;
7. Bộ chỉ tiêu chọn lọc về Kinh tế (AEC), văn hóa xã hội (ASCC) ;
8. Bộ chỉ tiêu thống kê ASEAN (ASI).